

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	: Romanya
Devlet Yapısı	: Parlamenter Cumhuriyet
Başkenti	: Bükreş
Yasama Organı	: 4 yılda bir seçilen ikili parlamenter sistem (345 sandalyeli Meclis ve 140 sandalyeli Senato)
Devlet Başkanı	: Traian Basescu
Başbakan	: Calin Popescu Tariceanu
Resmi Dili	: Romence
Para Birimi	: Ley
Nüfusu	: 21,7 (2004)
Yüzölçümü	: 238.391 kilometrekare
Tarım Arazisi	: % 39.2
Kentleşme Oranı	: % 52.7 (2002)
Etnik Yapısı	: Romenler (%89.4), Macarlar (%7.1), Çingeneler (%1.7), Almanlar (%0.5), Ukraynalılar (%0.3), Sırp-Hırvat-Türk-Arnaut-Yunan Azınlıklar (%1)

ROMANYA EKONOMİSİ

A. GENEL EKONOMİK DURUM

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	2000	2001	2002	2003	2004
GSYİH (cari olarak milyar Ley)	803.8	1,167.7	1,512.6	1,890.8	2,312.8
GSYİH (milyar \$)	37.1	40.2	45.8	57.0	70.9
BÜYÜME ORANI (%)	2.1	5.7	5.0	4.9	8.3
İŞSİZLİK ORANI (%)	10.5	8.8	8.1	7.2	6.9
ENFLASYON (%)	45.7	34.5	22.5	15.3	11.9
DIŞ BORÇLAR (milyar \$)	10.5	11.5	14.7	20.8 ^(a)	25.9 ^(a)
DÖVİZ REZERVLERİ (milyar \$)	2.5	3.9	6.1	8.0 ^(a)	14.6 ^(a)
İHRACAT (milyar Dolar)	10.4	11.4	13.9	17.6	25.6
İTHALAT (milyar Dolar)	12.1	14.4	16.5	22.1	32.7
CARİ İŞLEMLER AÇIĞI (milyar \$)	-1.4	-2.3	-1.5	-3.5	-5.8
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (milyar \$)	1.0	1.5	1.1	2.4	5.1

Yabancı Yatırımlar	15 milyar dolar (1991 – 2004)
Döviz Kuru	1 ABD Doları = 32,637 Ley (2004 Ortalama) 1 ABD Doları = 328,496 Ley (18 Mayıs 2005) 1 Euro = 36,139 Ley (18 Mayıs 2005)

Kaynak: EIU Ülke Raporu, Nisan 2005

(a) EIU Tahmini

2004 yılı Kasım ayındaki genel seçimleri sonrasında kurulan dört partili koalisyon hükümeti, AB ile imzalamış olduğu üyelik anlaşmasına karşın, üyeliğinin bir yıl daha ertelenmesini engelleyebilmek amacıyla ivedilikle hukuki yapının ve rüşvetle mücadelenin iyileştirilmesi yönünde çalışmalarını sürdürmektedir.

2004 yılı sonu itibariyle Romanya bölgede en fazla yabancı yatırım alan ülke konumundadır. Bu olumlu gelişmede istikrarlı büyüme ve azalan enflasyona ilave olarak IMF ve AB'nin yaptırımları doğrultusunda alınan önlemler ve özelleştirilen büyük devlet işletmelerinin etkisi bulunmaktadır.

Hükümet, 4 Mayıs 2005 tarihinde su kaynaklarında düzenleme yapılması amacıyla Avrupa Yatırım Bankası tarafından Alba, Botosani, Calarasi ve Hunedoara bölgelerine yönelik 12.5 milyon euro'yu onaylamıştır.

Avrupa Kalkınma ve İmar Bankası (EBRD), 2005 yılı Şubat ayında Romanya'ya 2005 yılında yerel yönetimler bazında alt yapının yenilenmesi çerçevesinde 400 milyon euro tahsis etmeyi öngördüğünü açıklamıştır.

Dünya Bankası, 2005 yılı Ocak ayında ulaşım ağının iyileştirilmesi için 225 milyon dolar, tarımsal bilginin modernizasyonu ve bilişim sistemleri için 50 milyon dolar, maden kapatılması ve çevre-sosyoekonomik yapılanma için 120 milyon dolar, sağlık reformları

için 80 milyon dolar, toplamda 475 milyon dolar kredi sağlayacağını açıklamıştır. Dünya Bankası ayrıca hidroelektrik santrali Hidroelectrica'nın Lotru tesisin yenilenmesi için 84 milyon dolar tahsis etmiştir.

2004 yılında yüzde 8.3 büyüme kaydeden Romanya ekonomisinin AB ve IMF'in yönlendirmelerinin de etkisiyle istikrarlı konumunu koruması ve buna bağlı yabancı yatırımların artması ve 2005'de yüzde 5.8, 2006'da yüzde 4.2 büyümesi beklenmektedir.

Hükümet, 2004'de yüzde 11.9 olarak kaydedilen enflasyonun 2005 yılında tek haneli rakamlara inmesini hedeflemektedir.

B. YABANCI YATIRIMLAR

Yabancı yatırımcılara olumlu bir ortam yaratmak için çeşitli çalışmalar yapan Romen hükümeti yabancıların özelleştirme sürecine katılmaları ve Romanya'da yaptıkları faaliyetlerden elde ettikleri gelirlerin transferi konusundaki mevzuatı geliştirmiştir.

13 Mart 2002'de **Romanya Yabancı Yatırımlar Ajansı'nın (ARIS)** kurulması yönünde Bakanlar Kurulu kararının yürürlüğe girmesi sonucu 7 Ocak 2003 tarihi itibarıyla kurum ülkede yabancı yatırımlar ile ilgili mevzuatı uygulamadan sorumlu birim haline gelmiştir.¹

2004 yılında bölge yatırımlarının yüzde ellisini çeken Romanya, başta AB ülkeleri ve ABD menşeli firmalardan ilgi görmektedir. Sanayi, inşaat, turizm, telekom, bankacılık, sigorta, enerji alanlarında faal 100,000 yabancı sermayeli firmanın Romanya pazarında faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir.²

Romanya'da yabancı uyruklu vatandaşların arsa mülkiyet hakkı yokken yatırımları teşvik amacıyla Romanya'da firma kurma aşamasında mülkiyet hakkı verilmektedir.

Gelişime açık bölgeler için hükümet "Dezavantajlı Bölgeler – Disadvantage Areas" başlığı altında yabancı yatırımcılar için kolaylıklar sağlamaktadır. Bu tanıma kapsamında yer alan 25 bölgede yapılacak yatırım için ithal edilecek makine, ekipman, ulaştırma ekipmanlarında gümrük ve katma değer vergisi muafiyeti, üretimde kullanılacak ham maddenin ithalatında katma değer vergisi muafiyeti, kurumlar vergisine uygulanan muafiyet bazı koşullar altında geçerlidir.

Hükümet yabancı yatırımları özelleştirmeler ve yeni yatırım teşvikleri ile artırmayı hedeflemektedir.

29 Haziran 2001 tarihinde yürürlüğe giren yasa ile 1 milyon ABD Doları ve üzerinde Romanya'da yatırım yapan firmalara yatırımının beşte biri oranında kredi sağlanmaktadır. Yatırım çerçevesinde kullanılacak araç ve ekipmanın ithalatında gümrük vergisi uygulanmamaktadır. Söz konusu ekipmanların ithal edilmesi veya Romanya'dan satın alınması durumunda katma değer vergisi, yatırımın üretime geçmesi sonrası alınmaktadır.

¹ ARIS internet sitesi, www.arisinvest.ro'da yabancı yatırımlara ilişkin güncel bilgiler yer almaktadır.

² OECD Investment Policy Review-Romania, 2005.

ARIS'in kayıtlarına göre 31 Aralık 2003 itibariyle Türkiye, Romanya'da yabancı yatırımcılar arasında 8666 adet firma ve toplam yabancı sermaye içindeki yüzde dördlük payı ile dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Sanayi Parkları kapsamında Yatırımlar İçin Teşvik Kararnamesi çerçevesinde en az 10 hektarlık arazide, Avrupa otoyolu veya ulusal karayolu üzerinde, sanayi parkına verilecek ismin söz konusu firma tarafından 30 yıllık bir süre için kullanılıyor olması halinde firma tarafından yapılan fizibilite raporu kabul edildiği takdirde Romanya Kalkınma Bakanlığı tarafından izin verilmektedir. Sanayi parkı kurulması için gerekli izin alındıktan sonra yapılması öngörülen yatırımın beşte biri hükümet ödeneği olarak verilmektedir. Yatırım yapılan işletme üretimi başlatıncaya dek alınan tüm mal ve hizmetlerden katma değer vergisi muaf tutulmaktadır.

2004 itibariyle 8 bölgede 38 Sanayi Parkı bulunmaktadır. Brasov bölgesinde PIMEC-SEFES adlı İspanyol KOBİ Konfederasyonu tarafından 60 firmalı bir sanayi parkı kurulması için görüşmeler sürmektedir. Brasov bölgesinde halihazırda CARFIL, METROM ve TOHAN-Zarnesti çatı kuruluşları altında 3 sanayi parkı bulunmaktadır.

C. ÖZELLEŞTİRME

1991 yılında kurulan yarı-otonom bir kuruluş olan SOF Aralık 2000'de yayınlanan yeni kararname ile tamamen devlet kontrolünde Devlet Mülklerinin Özelleştirilmesi ve Yönetilmesinden Sorumlu Otorite - APAPS³ adlı Özelleştirme Ajansına dönüştürülmüştür. 2004 yılı Mart ayında APAPS'ın yetkileri Devlet Mülklerinin Nakde Çevrilmesi Ajansı - AVAS adlı Özelleştirme Ajansına değiştirilmiştir. 2001 yılında APAPS faaliyet geçtiğinde 1673 devlet işletmesinden kalan 1187'i AVAS'a devredilmiştir.

Hükümet 2005 yılı içinde küçük ve orta ölçekli devlet işletmelerinin satışından sorumlu AVAS ile Sanayi'de Kamu Özelleştirme Ofisi – OPSPİ'nin birleştirilmesini teklif etmektedir. AVAS, 2005 yılı başı itibariyle 527 devlet işletmesinin satışını yürütmektedir. Bu şirketlerin 119'unun ana hissedarı olan AVAS, 2005 yılı sonunda toplamın yüzde 75'inin satışını tamamlamayı hedeflemektedir.

Stratejik öneme sahip petrol firması Petrom'un OMV (Avusturya) tarafından 2.3 milyar euro tarafından satın alınması, bölgesel elektrik dağıtım şirketleri Electrica Dobrogea ve Electrica Banat'ın Enel'e (İtalya), Distrigaz Sud ve Distrigaz Nord'un E.ON (Almanya) ve Gaz de France (Fransa) konsorsiyumuna satışlarının 2004 yılı özelleştirme gelirlerinde önemli konuma sahiptir.

2005 yılında özelleştirilmesi öngörülen traktör üreticisi Tractorul, lokomotif üreticisi Elcetroputure ve petrokimyasal üreticisi Olchim'e ilave olarak bankacılık sektöründe önemli konuma sahip Romanya Ticaret Bankası (BCR) ve Ulusal Mevduat Bankası

³ Not: Romanya'da özelleştirilecek firmaların listesi internet adresi <http://www.apaps.ro> olan Devlet Mülkiyetinin Özelleştirilmesi ve Yönetiminden Sorumlu Kurul'dan (Authority for Privatization and Management of State Ownership)'nden elde edilebilir.

(CEC)'in satışının tamamlanması öngörülmektedir.

IMF ile hükümet Banca Comerciala Romana (BCR)'nin özelleştirmesinin 2002'de iki kez stratejik ortak arayışında başarısız olunması sonrasında 2005'e ertelenmesi konusunda mutabık kalmıştır. Yerel pazarın yüzde 33'üne hakim olan bankanın hisselerinin yüzde 25'i Avrupa Yeniden Yapılandırma ve Kalkınma Bankası ve Dünya Bankası'nın bir alt kuruluşu olan IFC tarafından özelleştirme öncesi iyileştirme projesi çerçevesinde alınmıştır.

Ulusal Linyit firması Oltenia, enerji işletmeleri Rovinari, Turceni ve Craiova gibi zarar eden kuruluşların yeniden yapılandırılması sonrasında satılması hedeflenmektedir.

D. DIŞ TİCARET

GÖSTERGE	1999	2000	2001	2002	2003	2004
İHRACAT (milyar dolar)	8.5	10.4	11.4	13.9	17.6	25.6
İTHALAT (milyar dolar)	9.6	12.1	14.4	16.5	22.1	32.7
X/M	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8
DENGE	-1.1	-1.7	-3.0	-2.6	-4.5	-7.1
HACİM	18.1	22.5	25.8	30.4	39.7	58.3

GENEL İHRACAT (2004)

Hazır Giyim ve Tekstil	%31.4
Makine ve Ekipmanlar	%19.1
Metalürji Ürünleri	%16.8
Mineraller	%7.8

GENEL İTHALAT (2004)

Makine ve ekipmanlar	%25.8
Tekstil ve kumaş	%13.7
Mineraller	%14.6
Kimyasallar, plastikler	%8.6

BAŞLICA TİCARET PARTNERLERİ (2004)

İTALYA	%21.8	İTALYA	%17.2
ALMANYA	%15.0	ALMANYA	%14.9
FRANSA	%8.5	RUSYA	%6.8
AB	%79.4	AB	%70.5

Kaynak: EIU Ülke Raporu, Nisan 2005

Romanya Hükümeti, Avrupa Birliği, CEFTA ve EFTA ülkelerine ithalatta uyguladığı gümrük vergilerinde 1 Ocak 2001 itibarıyla tarım ürünleri hariç yüzde 80 oranında bir indirim gitmiştir. AB, Romanya'nın başlıca ticaret partneridir. 1995'te imzaladığı işbirliği anlaşması çerçevesinde AB tek taraflı olarak 1997 itibarıyla işlenmiş ürünlerdeki gümrük vergilerini kaldırmıştır. Romanya 2004 yılında ihracatının yüzde 79'unu AB ülkelerine yapmıştır.

Romanya, Karadeniz Bölgesinde özellikle 1998 ekonomik krizi sebebiyle Rusya ile azalan ticaret hacmini artırmaya, bunun yanı sıra komşularından Türkiye ve Bulgaristan ile ticari ilişkilerini geliştirmeye önem vermektedir.

Enerji konusunda özellikle petrol ithalatında Rusya ile yeniden canlanmaya başlayan ticari ilişkileri olumlu olarak değerlendirilmekle birlikte, petrol fiyatlarında olası artışların Romanya ekonomisini olumsuz etkilemesinden endişe edilmektedir.

11 Mart 1999 tarihinde Türkiye, Bulgaristan ve Romanya Cumhurbaşkanları tarafından imzalan bildirme çerçevesinde serbest ticaret bölgesi oluşturmayı kararlaştırmış ve yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşmaları sonucu her iki ülke Türkiye'den ithal ettikleri sanayi ürünlerine uyguladıkları gümrük vergilerini 1 Ocak 2002 itibariyle kaldırmıştır. Türkiye'de benzer bir uygulamayı aynı tarih itibariyle yürürlüğe koymuştur.

Bölge ülkeleriyle CEFTA çerçevesinde ticaret gerçekleştiren Romanya, bu bölge ülkelere ihracatında 1999'da %25, 2000 yılında %46'lık bir artış kaydetmiştir. Birleşmiş Milletler'in yaptırımlarının kalkması sonucu Sırbistan ve Karadağ ile ticareti de artmıştır.

Romanya'nın Başlıca Dış Ekonomik Anlaşmaları

Uluslararası Kuruluşlara Üyelik:

- Uluslararası Para Fonu (IMF)
- Uluslararası Yatırım ve Kalkınma Bankası (IBRD)
- Dünya Ticaret Örgütü'ne üyelik (Aralık 1994)
- Uluslararası Finansal İşbirliği (IFC)
- Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı (MIGA)
- Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankası (EBRD)

Diğer Anlaşmalar:

- AB ile Ortaklık Anlaşması (Şubat 1995)
- EFTA ile Serbest Ticaret Anlaşması (Mayıs 1993)
- CEFTA (Orta Avrupa Serbest Ticaret Birliği) ile Anlaşma (Nisan 1997)

E. TEMEL SEKTÖRLER

Romanya ekonomisinin yeniden yapılanmasında, ihracatta öncü konumda bulunan gıda, gıda işleme, tekstil, kürk ve deri, ayakkabı ve hafif sanayi makine üretim sektörlerine ağırlık verilmesi ve böylece katma değer üretmesi beklenmektedir.

Ancak ağır sanayi özellikle metalürji, kimyasallar ve nakliye ekipmanları geleneksel olarak önemini korumakta zarar eden kuruluşlar kalkınmaya engel teşkil etmektedir. Bu sektörlerde ivedilikle modernizasyon çalışmalarına ve özelleştirmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Ağır Sanayi

Ağırlıklı olarak kamu kuruluşlarının yer aldığı sektörde ancak özelleştirmeye hız verilmektedir.

Sektörde teknoloji ithalatı ve yabancı yatırım ihtiyacı özellikle metalürji ve mühendislik sektörlerinde yeniden yapılanmaya sebep olmakta ve büyük işletmeler fazla kapasitelerini

azaltmaktadır.

Makine, ekipman ve elektrikli aletler 2004 yılında yüzde 7.1 gelir sağlamıştır. Bu ürünler toplam ihracatın yüzde 19.1'ini oluşturmaktadır. Ancak bu sektörün ithalatında kaydedilen yüzde 25.8 oranında artış, ticaret açığında artışa sebep olmuştur.

Otomotiv

Bu sektör en fazla yabancı yatırım alan sektörlerin başında gelmektedir. Romen otomotiv sektöründe faaliyet gösteren yerli markaların yanı sıra Renault ve Daewoo gibi belli başlı otomotiv şirketleri de pazara girmiştir. Romen otomobil şirketi Dacia'nın özelleştirilmesi kararının alınması üzerine Fransa'nın Renault firması Dacia'nın hisselerinin yüzde 51'ini 50 milyon dolar karşılığında almış ve takip eden 5 yıl 250 milyon dolarlık yatırım yapmayı taahhüt etmiştir. Üretimin yüzde 66'sını sağlayan firma pazarın yüzde 40'ına sahiptir.

Dacia-Renault anlaşmasına kadar Romanya'da otomotiv sektöründe en çok üretim yapan şirket Craiova'da fabrikası bulunan Daewoo idi. Bu firma üretimin yüzde 33'üne ve pazarın yüzde 20'sine sahiptir. Daewoo firması ayrıca Romanya oto yan sanayisi üretiminin yüzde 58'ini karşılamakta ve 226 Romen firması ile ortak çalışmaktadır.

2004 yılı sonu itibariyle sanayi üretiminde kaydedilen yüzde 6.4 büyümeye karşın yerel otomotiv üretimi yüzde 28.3'e ulaşmıştır. 2005 yılı ilk çeyreğinde otomotiv ve yan sanayi bir önceki yıla oranla yüzde 22.8 büyüme kaydetmiştir.

Telekomünikasyon

1991 yılında PTT'nin tekeline son verilmiş ve 3 farklı şirket bu alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Bunlar telefon şebekesini işleten ve 53.000 kişiyi çalıştıran Romtelecom, postacılık hizmetlerini yürütmek üzere kurulan Posta Romana ve devlet radyo, televizyon ve uydu hizmetlerini gerçekleştiren Radiocommunicatii'dir.

Kasım 1998'de Romtelecom'un yüzde 35'ini 675 milyon dolar karşılığı Yunan Telekom Grubu OTE almıştır. 1999'da 82 milyon dolar, 2000'de 70 milyon dolar kar etmiştir. 1 Ocak 2003'te tüm hisseleri OTE tarafından alınmıştır.

Hükümet gelecek 15 yıl içinde EBRD ve Dünya Bankası desteğiyle bu sektöre 7-8 milyar dolarlık yatırım yapmayı öngörmektedir.

Romtelecom Ericsson (İsveç) ve Intracom (Yunanistan) ile internet ve ses servislerinin sağlanması için 100 milyon dolarlık bir kontrat imzalamıştır.

2000-2004 döneminde sabit telefon ağını genişletmek üzere Alcatel (Fransa) 120.7 milyon dolar değerinde bir projeyi uygulamaya koymuştur.

Romanya'nın yüzde 60'ı mobil telefon sistemine bağlıdır ve Mobifon, Orange, Cosmorom ve CosmoRom adlı dört mobil telefon operatörü faaliyet göstermektedir.

2003 yılı itibariyle 764 milyon euro değerinde harcama yapılan bilişim sektöründe, bu giderlerin yüzde 63'ü donanıma, yüzde 11'i yazılıma ve yüzde 26'sı hizmet sektöründe

kaydedilmiştir. 30'dan fazla Bilişim hizmeti sağlayıcısının faaliyet gösterdiği ülkede başta güvenlik ve virüs önleyici sistemler olmak üzere telekom ve sanayi sektörlerine yönelik yazılım programları bulunmaktadır. Sektör, hükümet tarafından desteklenmektedir.

Tekstil

Son yıllarda yabancı yatırımcıların ilgisini çeken bir diğer sektör tekstil sektörüdür. Romanya ucuz iş gücü ve düşük maliyetlerle üretimi gerçekleştirdikten sonra işlenmiş ürünleri ihraç etmektedir. ABD ve Avrupa Birliği kotalarının Romanya için avantajlı konumu bu sektöre yabancı yatırımcıları çeken bir diğer faktördür.

Özelleştirme sürecinde 1990 öncesinde büyük ölçekli tekstil firmaları orta ve küçük ölçekli işletmelere dönüştürülmüştür. 50 kişi ve altında personelle çalışan 4.139, 50-250 kişi çalıştıran 430 firmanın özelleştirilmesi tamamlanmıştır.

2003 yılında toplam ihracatın yüzde 31.4'ünü oluşturan sektör ülke ekonomisinin ihracatında oldukça etkin bir konuma sahiptir. Sektör 2004 yılında yüzde 40.5 oranında büyüme kaydeden sektör 2004 yılında yüzde 3.5 seviyelerine gerilmiştir.

Tarım

Yeni hükümetin 2001-2004 programında yabancı yatırımcının katılımıyla tarım sektöründe gerçekleştirmeyi öngördüğü hedefler arasında bitkisel ve hayvansal üretim çiftlikleri ile tarımsal üretim merkezleri kurmak, 1 milyon hektar tarım arazisi için sulama sistemleri sağlamak, tahıl pazarını istikrara kavuşturmak, ormanlık arazinin ve tarım bitkilerinin geliştirilmesini sağlamak yer almaktadır.

Romanya'da ekilebilir tarım arazisi hızla özelleştirilmektedir. Arazilerin yüzde 85'i özel kişilere, kalan arazi ise 500 devlet çiftliğine aittir.

AB ile müzakere sürecinde önemli konuma sahip tarım, seçmenlerin üçte birini istihdam etmektedir. Sübvansiyonun yaygın olduğu tarım sektöründe başlıca sorun tarım ürünlerinin işlenip pazara sunulması halkasının tam oluşturulamamasından kaynaklanmaktadır.

2004'de yaşanan olumlu hava koşulları sonucu 22.1 milyon ton hasat üretilmiştir. Bu verimli sonucun ticaret açığında önemli yere sahip meyve sebze ithalatında azalmaya sebep olması beklenmektedir.

AB'nin tarım sektöründe yapılanmaya yönelik sağladığı SAPARD fonu 2004 yılında önceki yıllara oranla daha başarılı bir oranda kullanılmıştır. Bu sebeple 2005 yılında fona 16.5 milyon euro ilave edilerek fonun toplam miktarı 350 milyon euro'ya çıkarılmıştır.

Gıda - İçecek

Bu sektöre yapılan yabancı yatırım özellikle bira ve soda üretimine yönelmektedir. BBAG(Avusturya), Güney Afrika Breweries ve Hollanda Breweries ve Efes Pilsen'in yatırımları Polonya'dan sonra ikinci büyük olan bu pazar için önem kazanmaktadır. Bir diğer başarılı sektör de tarımsal üretimin dörtte birini oluşturan şarap üretimidir.

2003 yılında sanayiye yüzde 5.3 katkı sağlayan sektörde 2004 yılında bir düşüş gözlenmiş ve yüzde 4.6 oranında toplam sanayi üretime katkı kaydedilmiştir. Canlı et, tahıllar, sebze ve meyvalar ithalatında başlıca gıda ürünleri olan Romanya süt ürünlerinde rekabet gücünü AB pazarından artırmaktadır.

Perakendecilik

Romanya'da perakende satışlarında özellikle mobilya, aydınlatma, elektrikli ev aletleri, ecza ve temizlik ürünleri ve kozmetiklerin satışında son üç yılda artış gözlenmektedir. Toplam perakende satışlarda 2004 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 12.4 artış kaydedilmiştir.

Metro (Almanya), Carrefour (Fransa), Cora (Fransa), Selgros (Almanya) ve Tesco (İngiltere) gibi büyük yabancı perakende firmalarının ülkeye ilgisinin arttığı ve Bükreş çevresinde Carrefour tarafından ilk hipermarketin açıldığı belirlenmiştir.

İnşaat

2000'de yüzde 3.9, 2001'de yüzde 5.2, 2002'de yüzde 6.9, 2003'de yüzde 5.7, 2004 yılı ilk on ayında yüzde 10 oranında büyüme kaydeden sektör önemli bir potansiyel taşımaktadır. 2004 yılında 3.29 milyar euro değerinde 30,000 konut tamamlanmıştır. 2004 yılı sonu itibariyle tamamlanan işlerin toplam değeri 5.27 milyar euro'dur.

Modernizasyonu beraberinde getiren özelleştirme sürecindeki inşaatın yanı sıra ağırlıklı Dünya Bankası tarafından finanse edilen ve edilecek olan altyapı, enerji, otoyol, konut, sağlık ve eğitim çerçevesinde inşaat projelerinde artış olması beklenmektedir. Ayrıca hükümetin 2006 bitirilmek üzere Cernavoda'nın ikinci ünitesinin inşası gibi bazı büyük inşaat projeleri başlatacağı iletilmektedir. Alışveriş ve iş merkezlerinin yanı sıra turizm sektöründe orta sınıf ve yüksek gelir gruplarına hitabeden otel inşaatı da öngörülen projeler arasında yer almaktadır.

İnşaat malzemeleri pazarı 2004 yılında yüzde 5-8 büyüme kaydetmiştir. Sektörde Winerberger, Tondbach, Lasselsberger ve Carmeuse yerel profil üreticisi firmalara ana hissedar olarak pazara girmiştir.

Ulaştırma

Toplam uzunluğu 78,000 km olan karayolları Bükreş-Pitesti (96km) ve Fetesti-Cernavoda (17km) otobanlarını ve 11 Avrupa yolunun 4.783 km'sini oluşturmaktadır.

Karayollarından Ulusal Karayolları İdaresi (NAR) sorumludur. NAR devlete ait, devlet bütçesi ve diğer kaynaklardan finanse edilen otonom bir kuruluştur.

2004-2007 yılları arasında karayollarının yenilenmesi için 2.6 milyar euro bütçe ihtiyacının tespit edildiği ulusal programda kaynaklar AB, Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası, Avrupa Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası olarak belirlenmektedir.

Pan Avrupa yol sisteminin IV.Koridorunda yer alan Tuna nehri üzerine Vidin (Bulgaristan) ve Calafat (Romanya) arasında inşa edilecek Vidin-Kalafat köprüsü önemli projeler arasında yer almaktadır. Braşov-Odea otoyolu, Tuna nehri üzerine inşa edilecek Braila köprüsü diğer önemli projeler olarak sıralanmaktadır. Hükümet son dönemde projelerde

ücretli geçiş sistemi uygulaması ile gelir sağlamayı hedeflemektedir.

Hükümet, genel seçim öncesi onaylanan Braşov-Bükreş otoyolunun Vinci (Fransa)-Strabag (Avusturya) tarafından yapılmasını kabul etmediğini açıklamış, buna karşın konsorsiyum hukuki süreçte haklarını arayacaklarını açıklamıştır.

Öte yandan, Braşov-Bors otoyolunun, Exuban (ABD) tarafından hükümete sağlanacak 100 milyon dolar kredi karşılığında Bechtel-ENKA ortaklığında üstlenilmesi için görüşmeler sürmektedir.

Romanya'daki demiryollarının uzunluğu 14,217 km'dir. Bu sistemin yüzde 35.7'sini oluşturan 3,758 km'sinde elektrifikasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Romanya'da demiryollarının yenilenmesi projelerinde EBRD, EIB, IBRD, Dünya Bankası ve JBIC gibi uluslararası finans kuruluşları ve Avrupa Birliği projeler yürütmektedir.

Yeni hükümet 2001-2004 programında Avrupa Birliği'ne entegrasyon sürecinde karayolları ve demiryolları yapılandırılmasına öncelik verdiğini vurgulamaktadır. Devlet Demiryolları SNCFR ticari bir kuruluş haline getirilerek daha sonra beş ayrı firma şeklinde yeniden yapılandırılmıştır.

Romanya'nın önemli limanları arasında Karadeniz'de Köstence, Mangalia, Tulcea ve Tuna üzerinde Galati, Braila, Giurgiu bulunmaktadır. 1992 yılında Tuna-Ren kanalının açılmasıyla Karadeniz-Kuzey Denizi arasında doğrudan bağlantı sağlanmıştır.

Türkiye ile Romanya arasında halen Derince-Köstence ro-ro hattında taşımacılık yapılmaktadır. Trabzon-Köstence ro-ro hattı talep yetersizliğinden dolayı işletilememiştir. Giresun-Köstence ro-ro hattında taşımacılığa yakında başlanacaktır. Samsun-Köstence feribot hattında ise yolcu taşımacılığı yapılmaktadır.

Enerji

Romanya bölgede kömür ve petrol rezervleri ile önemli enerji kaynaklarına sahip tek ülke konumundadır. Üretimi bölge ülkelerine oranla kendi ihtiyacını karşılamaya yakın olmakla birlikte, yerel pazarın talebini karşılamak üzere petrol, doğal gaz, kömür ve elektrik ithal etmektedir.

2003 yılında 56.5 milyon kwh elektrik üretmiş ve elektrik ihraç eden bir ülke olarak önem kazanmıştır. Üretilen elektriğin yüzde 67.2'si termal, yüzde 24.1'i hidro ve yüzde 8.7'si nükleer santrallerden sağlanmıştır.

Enerji sektörünün yeniden yapılandırılması kapsamında 1999 Temmuz ayında enerji üretimi lisansı vermeyi ve pazarı rekabete açmayı öngören program uygulamaya konmuştur. 2000 yılının ilk yarısında bağımsız bir sektör denetim ajansı olan ANRE tarafından 15 firmaya enerji üretim lisansı verilmiştir. Şubat 2000'de Romanya 10 büyük endüstri kuruluşuna kendi elektrik üreticilerini seçme hakkı tanıyarak ve 5 yerel bağımsız üreticiye lisans vererek pazarın yüzde 10'unu özel sektöre açmıştır.

Haziran 2000'de ulusal elektrik firması CONEL Transelectrica (Elektrik transferinden

sorumlu), Termoelectricia (termal elektrik üretiminden sorumlu), Hidroelectrica (hidroelektrik üretiminden sorumlu), Electrica (Elektrik dağıtımından sorumlu), Nuclearelectrica (Cernovoda nükleer santralinden sorumlu) adlı bağımsız birimlere bölünmüştür.

Electrica ayrıca kendi içinde bölgesel olarak 8 birime bölünmüş ve bunlardan öncelikle Banat-Timisoara ve Dobrogea-Köstence'in Enel'e (İtalya), Moldova'nın E.ON (Almanya) ve Oltenia'nın CEZ'e (Çek Cumhuriyeti) satış işlemleri 2004'te tamamlanmıştır. Electrica Muntenia Sud ve Electrica Transilvania Nord'un 2005 yılı içinde satılması beklenmektedir.

Romanya firmalarının Türkiye'deki baraj ve santral inşaatlarında yer almaları ikili ekonomik ilişkiler açısından önemli bir gelişmedir.

Romanya' da yakın gelecekte 8 ana hidroelektrik santralinin inşası için 1 milyar dolarlık finansman sağlanması yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Cernavoda nükleer santralinin tahmini 680 milyon ABD doları değerinde ikinci reaktörünün yabancı finans kuruluşlarından alınan kredilerle tamamlanması söz konusu olduğu takdirde nükleer enerji üretiminin ikiye katlanması ve elektrik ücretlerinin düşmesi beklenmektedir.

Petrol ve Doğal Gaz

Romanya, 955.6 milyon ton petrol ve 0.1 trilyon metreküplük doğal gaz rezervleri ile Doğu Avrupa ve Balkanlar açısından önemli bir enerji merkezidir.

1997 yılı itibariyle sektörün yeniden yapılandırılması için devlete bağlı SNP-Petrom'un oluşturulması ve diğer rafinerilerin özelleştirilmesi çalışmalarına başlanmıştır. Petrom 2004 yılında OMV (Avusturya) tarafından satın alınmıştır.

Mevcut rezervlerin modern teknoloji ile değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Toplam 10 rafinerisi bulunan Romanya'nın petrol tüketiminin ülke üretiminin iki katına çıkmış olması ülke ekonomisine zarar vermektedir. Bu sektör yabancı yatırımcıların ilgisini çekmektedir. Özellikle petrol arama konusunda Shell (İngiltere-Hollanda), BP Amoco (UK), Occidental (ABD) gibi yabancı yatırımcılar, petrolün dağıtımı ile ilgili olarak da Agip(İtalya), MOL (Macaristan), Lukoil (Rusya), OMV (Avusturya) ve Ruhrgas / Wintershall (Almanya) gibi yabancı yatırımcılar ilgi göstermektedir.

2003 yılında 11.4 milyon küp doğal gaz üreten Romanya bu alanda önemli bir potansiyele sahiptir ancak mevcut rezervlere rağmen tüketiminin yüzde 30'unun ithal edilmesi ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Hükümet 2000 yılı ortalarında Romgaz için de yeni bir politika uygulamış ve beş bağımsız üniteye ayırmıştır. Distrigaz Nord ve Distrigaz Sud doğal gaz alımı ve dağıtımı görevini, Transgaz doğal gazın transferini, Exprogaz doğal gazın üretimi, çıkarılması, depolanması ve aranmasını, Depogaz doğal gazın yeraltında korunması görevini üstlenmiştir.

Transbalkan projesi çerçevesinde Rusya'dan Türkiye'ye doğal gaz sevkiyatını sağlayan boru hattının yenilenmesi, kapasitenin artırılması ve yeni kompresörlerin inşası konusunda iki ülke firmaları işbirliği yapma arzusundadırlar. Transbalkan projesi Türkiye'nin halen

doğal gaz ithal ettiği mevcut batı doğal gaz boru hattının genişletilmesi projesidir. BOTAŞ, Gama ve Gazprom'un kurdukları ortak bir şirket olan Turusgaz, 18 Şubat 1998 tarihinde BOTAŞ'la bir sözleşme imzalamış ve bu sözleşmeye göre her yıl ilave olarak 8 milyar metreküp doğal gaz almayı ve bu gazı mevcut batı boru hattından Türkiye'ye sevketmeyi taahhüt etmiştir. Bu sevkiyatın yapılabilmesi için mevcut hattın Ukrayna, Moldova, Romanya ve Bulgaristan'dan geçen kısımlarının genişletilmesi amacıyla Transbalkan A.Ş., BOTAŞ, Rao Gazprom ve Ukgazprom kendi aralarında Gaztransit A.Ş. adıyla bir konsorsiyum oluşturmuşlardır.

Sektöre yapılan en büyük yatırımlar şöyledir:

-Lukoil Avrupa (Rusya) Romanya'daki üçüncü büyük rafineri olan Petrotel'in yüzde 51'ini almış ve rafinerinin modernizasyonu için çalışmalarını sürdürmektedir.

-Kasım 2000'de Rompetrol grubu (Romanya sahipli Hollanda şirketi) çoğunluk hissesine sahip olduğu Vega rafinerisinin yanı sıra Petromedia'yı almıştır.

-Romanya ve Macaristan doğal gaz dağıtım sistemlerinin birleştirilmesi, doğal gaz yeraltı deposu inşası için İngiliz-Fransız Konsorsiyumu olan GEC-Alstom ile Romanya'nın General Turbo firması ortak yatırım yapmıştır.

Köstence-Trieste petrol boru hattı için hükümet 1.9 milyon euro tahsis etmektedir. GE Energy (General Electric ve Çin Ulusal Elektrik Birliği'nin bir kolu) proje kapsamında yer almaktadır. OMV (Avusturya), Petrom, Chevron Texaco ve British Petroleum'da bu projede görev almak istediğini iletmektedir.

Turizm

Romanya'nın turizm potansiyeli çok büyüktür. Brasov, İasi, Sibiu gibi tarihi şehirlerin yanı sıra Karadeniz sahilinde bulunan plajları ile dağ ve kış sporları açısından cazip bir merkez olmanın yanı sıra sağlık turizmi açısından da önemli bir potansiyele sahiptir.

18 turizm temsilciliği ile yurtdışında reklam ve halkla ilişkiler faaliyeti yürütmektedir. Bu çalışmaların sonucunda 2003 yılında turizmin milli gelire katkısı 400 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. 2003 yılında gelen turist sayısında yüzde 15.5 oranında artış gözlenmiştir. Ancak tesislerin modernizasyon ihtiyacının giderilmesi yönünde çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu sektörde Köstence Limanında otel inşası ve Bükreş'teki Nord Hotel'in yenilenmesi ile Accor Grubu(Fransa) yatırım yapmıştır. 2000 yılında Marriott Grand ve Holiday Inn Otelleri Romanya'da faaliyet gösteren oteller arasına katılmıştır. Bu sektörde orta ölçekli ve lüks seviyede otel yatırımı yapılabilecek bir pazar potansiyeli mevcuttur.

Romanya Turizm Bakanlığı, yeni hükümetin göreve başlamasından kısa bir süre sonra turizm sektöründeki özelleştirmelerin yetkili tek kuruluşu olmuştur. Bu bürokratik sıkıntıları azaltma yönünde önemli bir uygulamadır. 2000 yılından bu yana 283 işletmeden tahmini 224 turizm işletmesinin özelleştirmesi tamamlanmıştır. 2000-2001 döneminde sektöre yapılan 100 milyon dolar tutarındaki yatırım çerçevesinde 41 yeni otel inşasının yanı sıra 12 mevcut otelin restorasyonu tamamlanmıştır.

Transilvanya’da bir eğlence parkı kurulmasını amaçlayan ve 27 milyon dolar kar getirmesi beklenen “Drakulaland” projesi için yer tespit çalışmaları tamamlanmak üzeredir ve Bükreş’e yakın bir yerleşimde kurulması beklenmektedir.

Karpat dağlarında kış turizmine yönelik tesislerin yenilenmesi ve yeni teknoloji ile uyumlu hale getirilmesi için 25 milyon dolar tutarındaki proje, kayak pistlerinin uluslararası standartlara göre yenilenmesini öngörmektedir.

Tuna nehrinin iki kolu arasında turizm açısından stratejik bir konuma sahip olan Giurgiu Serbest Bölgesinin turistik bir merkeze dönüştürülmesi, Mocanasu adasında villa inşaatı, Tuna nehrinin bir kolu olan Ara’da sportif bir liman yapımı, Mocanu adasına otel, bar, restoran yapımını içeren “Europolis” projesi 83.7 milyon dolarlık bir projedir.

Finans Sektörü

Romanya’ da faaliyette bulunan bankalar 33/1991 no.lu yasa uyarınca Romanya Milli Bankası’nın otoritesi altındadır. 33/1991 no.lu yasa 1998 yılında çıkarılan 58 ve 101 no.lu yasalar ile değiştirilmiştir. Bu yasalar uyarınca Romanya’da banka açabilmek için gerekli sermaye en az 50 milyar Romanya Ley’i dir. 2003 yılı sonu itibariyle Romanya’da faal 38 ticari bankanın 3’ü kamuya aittir. Yabancı sermayeli bankalar, Romanya pazarına kurumsal bankacılık hizmetleri ile girmiş ancak son dönemde bireysel bankacılık hizmetleri sunarak önemli bir rol kazanmıştır.

Bu bankalar arasında Finansbank, Libra Bank ve Garanti Bank International’da yer almaktadır.

2005 yılında Romanya Ticaret Bankası (BCR), Devlet Mevduat Bankası (CEC) ve Eximbank özelleştirilme çalışmalarının düzenlenmesi beklenmektedir. Bu üç kamu bankası ile devletin bankacılık sektöründe yüzde 41’lik paya sahip olması, 1998’deki yüzde 75’lik paya kıyasla finans piyasasında özel sektörün güçlendiğine işaret etmektedir.

2000 yılında IMF anlaşması çerçevesinde Romanya Merkez Bankası erken uyarı sistemi uygulamasına başlamıştır. Bankaları 1 ile 5 arasında notlandıran Merkez Bankası, problemlili bankalara hangi koşullarda müdahale edileceği ve bankaların kredi bilgilerini Merkez Bankası’na aktarmasını teşvik eden bir sistem başlatmıştır. Bu sistem Mayıs 2000’de çöken Ulusal Yatırım Fonu krizinin ardından birçok bankanın da zarar görmesi sonrasında uygulamaya konmuştur.

Sigortacılık sektöründe toplam olarak 28 firma faaliyet göstermektedir. 2000-2004 döneminde üç kat büyüme kaydetmiştir ve 2005 yılında pazarda yüzde 25 oranında, özellikle hayat sigortası sektöründe büyüme beklenmektedir. Pazarın yüzde 65’ine hakim olan Asirom, Omnisig, Allianz-Tiriatic ve Astra sigorta firmaları sektörün önde gelen kuruluşlarıdır. Nisan 2000’de Romanya hükümeti sigorta sektörünün kontrolünü üstlenen otonom ve kendini finanse eden bir Üst Kurul kurulmasını öngören yeni bir sigorta kanunu onaylamıştır. Aynı kanunun 12.maddesinde yabancı yatırımcının sigorta sektöründe 5 yıllık bir tecrübesi olduğunu ispatlaması durumunda Romanya’da sigorta şirketi kurulması için başvurabileceği belirtilmektedir.

Romanya'da Bükreş Borsası'na rakip sayılan ikinci sermaye borsası ABD'deki NASDAQ modeli göz önünde tutularak kurulmuş olan RASDAQ'dır. Eylül 1996'da faaliyetlerine başlamış olan RASDAQ'ın bileşik endeksi 2000'de yüzde 21, 2001'de yüzde 39, 2002'de yüzde 130, 2003'de yüzde 26 ve 2004'de yüzde 39 artmıştır.

Romanya Ulusal Güvenlik Komisyonu borsadan sorumlu düzenleyici ve denetleyici kuruldur.

TÜRKİYE-ROMANYA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. ANLAŞMALAR

Türkiye ile Romanya arasındaki ticari ve ekonomik ilişkiler 5 Nisan 1954 tarihli **Ticaret Anlaşması** ve **Ticari Mübadelelerin Geliştirilmesine Matuf Uzun Vadeli Anlaşma** çerçevesinde "clearing" esasına dayalı olarak başlamıştır.

1970 yılında **Ticaret Anlaşması** ve 1987 yılında **Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması** imzalanmıştır.

İki ülke arasında 1 Temmuz 1986'da **Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması** imzalanmış ve anlaşma 1 Ocak 1989'da yürürlüğe girmiştir.

Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması 21 Ocak 1991'de imzalanmış ve taraflarca onaylanarak 7 Nisan 1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye ve Romanya arasında **Serbest Ticaret Anlaşması** 29 Nisan 1997'de Bükreş'te imzalanmıştır, **1 Şubat 1998** tarihinde yürürlüğe girmiştir.

"**Üçlü Serbest Ticaret Bölgesi Kurulması**"nı amaçlayan **Ortak Bildiri** 11 Mart 1999 tarihinde, Romanya'da bir araya gelen Türkiye, Romanya ve Bulgaristan Cumhurbaşkanılarınca imzalanmıştır. 2002 yılında üç ülke arasında kurulan Serbest Ticaret Bölgesi sayesinde ilk aşamada ticaret hacminin 3 milyar dolara çıkması hedeflenmektedir.

B. TİCARET

İki ülke arasındaki üst düzey siyasi temasların Cumhurbaşkanılarımızın girişimiyle kurumsallaşmasına paralel olarak ikili ekonomik ilişkiler son yıllarda hızla gelişmiştir.

Romanya'dan yapılan ithalatta genellikle ham ve ara maddeler ağırlıklı olup, bunların işlenmesi ve nihai ürün haline getirilmesi sırasında ortaya çıkan katma değerün ülkemizde kalacak olması, Romanya ile dış ticaretimizde verilen açığın önemini nispeten azaltmaktadır.

İhracatımız açısından 2000 yılında dikkati çeken en önemli husus binek otomobilleri

ihracatıdır. Romanya'ya ülkemizde üretilen Renault Megan ve Clio marka otomobillerin ihracatı yapılmaktadır.

Türkiye'nin Romanya'ya yaptığı ihracat 2004 yılı itibariyle 1.2 milyon dolar, ithalat ise 1.7 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Bu dönem itibariyle dış ticaret hacmimiz yüzde 61 artarak 2,9 milyar dolara ulaşmıştır. Başta savunma, makine ve kimya sanayi olmak üzere, otomotiv, tekstil, deri ve ayakkabı, kereste işleme, gıda sanayi ve inşaat malzemeleri alanlarında iki ülke arasındaki işbirliği ve ticaret olanakları bulunmaktadır.

1998 yılında iki ülke arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde 2002 Ocak ayı itibariyle tüm sanayi ürünlerinde gümrüklerin kaldırılmasının ticaret hacmini artırıcı bir etkisi olmuştur.

2004 yılı sonu itibariyle Romanya, Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı 11. ülke, en çok ithalat yaptığı 19. ülke konumunda yer almıştır. Türkiye, Romanya'nın en fazla ihracat ve ithalat yaptığı ilk beş ülke arasında yer almaktadır.

TÜRKİYE-ROMANYA DIŞ TİCARETİ (BİN DOLAR)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	İHR/İHT	DENGE	HACİM
1996	312,723	437,401	0.7	-124.678	750.124
1997	358,590	394,087	0.9	-35.304	752.677
1998	467,561	344,288	1.3	123.275	811.849
1999	268,185	401,198	0.7	-133.013	669.383
2000	325,818	673,928	0.5	-348.110	999.746
2001	392,028	481,140	0.8	-89.112	873.168
2002	552,327	648,926	0.9	-96.599	1,201,253
2003	871,354	942,361	0.9	-71.007	1,813,715
2004	1,229,092	1,683,318	0.7	-454.226	2,912,410
2004/2	212,397	292,557	0.7	-80,160	504,954

BAŞLICA DIŞ TİCARET MADDELERİ (BİN DOLAR) (2004)

İHRACAT			İTHALAT		
FASIL	TUTAR	PAY (%)	FASIL	TUTAR	PAY (%)
Otomotiv ve Yan Sanayi	169,653	13.8	Demir Çelik	818,100	48.6
Kazanlar, Makinalar	180,908	8.9	Plastikler	145,463	8.6
Elektrikli Makinalar	102,598	8.4	Mineral Yakıtlar	142,921	8.5
Pamuk	82,301	6.7	Organik Kimyasallar	136,863	8.1
Demir Çelik Eşya	82,057	6.7	Gübreler	81,052	4.8
Plastikler	75,639	6.2	Otomotiv ve Yan Sanayi	50,880	3.0
Demir Çelik	56,374	4.6	Ağaç, Ahşap Eşya	49,789	3.0
Sentetik Suni Devamsız Lifler	53,095	4.3	Elektrikli Makinalar	28,061	1.7
Yenilen Meyvalar	33,245	2.7	Gemiler	25,748	1.5
Kağıt Karton	32,098	2.6	Kağıt Karton	24,905	1.5
<i>Diğer</i>	361,124	35	<i>Diğer</i>	179,536	11

Toplam	1,229,092 100	Toplam	1,683,318 100
---------------	----------------------	---------------	----------------------

Kaynak: DİE

C. TÜRK EXİMBANK KREDİLERİ

Türk Eximbank 1990 yılı ortasında Romen kuruluşlarının Türkiye'den yapacakları ithalat için 50 milyon dolar tutarında kredi açmış ve bu kredinin 45.7 milyon doları kullanılmıştır.

Ekim 1996 tarihinde 18. KEK Toplantısı Protokolü çerçevesinde, Romanya'ya 50 milyon dolarlık ticari kredi sağlanması hususunda görüş birliğine varılmış, ancak daha sonra hazırlanan anlaşma üzerinde mutabakat sağlanamamıştır.

Romanya'ya yapılan ihracat, Kısa Vadeli İhracat Kredi Sigortası Programı kapsamına alınmaktadır.

D. YATIRIM İLİŞKİLERİ

1) Romanya'daki Türk Yatırımları:

Yatırımların Karşılıklı Teşvikine İlişkin Anlaşmanın 1996 yılından bu yana yürürlükte olması Türk-Romen ekonomik ilişkilerinin gelişmesi için uygun zemini oluşturmuştur.

Romanya'daki sistem değişikliğinden sonra küçük yatırımlarla Romen piyasasına giren Türk girişimcileri daha sonra hizmetler ve imalat alanında yatırımlara yönelmiş, ancak büyük taahhüt projeleri konusunda pek başarı sağlayamamıştır.

Ocak 2004 itibarıyla Romanya'da toplam sermayesi 419 milyon dolara ulaşan 8.666 tescilli Türk firması mevcuttur. Türkiye Romanya'ya yapılan doğrudan yabancı yatırımlar içinde dokuzuncu sırada yer almaktadır.

Efes Pilsen'in Ploesti'deki toplam 60 milyon dolarlık üretim tesisi 3 Aralık 1998 tarihinde Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in iştirak etmiş olduğu açılış töreni ile hizmete girmiştir.

Pak Holding'in Pascani'de bulunan ve Romanya'nın ihtiyacının yaklaşık 2/3'ünü karşılayacak kapasitedeki 23 milyon dolarlık maya fabrikası 1998 yılında hizmete girmiştir.

FİBA Holding ve Bayındır Holding'in yarıyarıya ortaklaşa kurduğu Bükreş Alışveriş Merkezi Kasım 2000 itibarıyla tamamen FİBA Holding yönetimine devredilmiştir. FİBA Holding bünyesinde ayrıca 1999 yılında faaliyete geçen Finansleasing ve Finans Securities faaliyet göstermektedir. Finansbank'ın ana hissedarı olduğu Finans Securities Romanya Borsası RASDAQ'da işlem hacmi ile 2000 yılında birinci sırayı almıştır. FİBA Holding bünyesinde bulunan GİMA alışveriş marketleri zinciri ise Romanya'da bir diğer Türk yatırımdır.

ENKA Grubu Pimapen için bir show-room açmıştır. Global Menkul Değerler, oluşturduğu 25 milyon dolarlık Romanya fonu ile Romanya menkul değerler piyasasında ilk sırada iş yapan firmadır.

Koç Bank ve Migros'un Bükreş'te şube açması yönünde çalışmaları sürmektedir. Ram Dış

Ticaret A.Ş.'nin Romanya'da temsilcilik ofisi mevcuttur.

Özelleştirme kapsamında, Aralık 1995'de Bayraktar Holding ve İngiliz Balli Grubu'nun ortaklaşa aldığı Robank dokuz şubesiyle hizmet vermektedir. 10 Mayıs 2000'de Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)'nin Doğu Avrupa ve Orta Asya devletlerine yönelik Ticareti Geliştirme Programı çerçevesinde EBRD ile anlaşmaya varan ilk Romen bankası olduğu iletilmektedir.

Hayat Holding A.Ş. Eylül 1998'de, Romanya'da özelleştirme ihalesine iştirak ederek ağaç sanayii konusunda Mureş ilinde bir şirket almıştır. Özelleştirme süreci dahilinde; Yılsan A.Ş.'nin yine Mureş'de Azomureş gübre fabrikasını, Altınmaya A.Ş.'nin ise maya-bira fabrikası satın aldığı bilinmektedir.

Kombassan Haziran 2000 tarihinde özelleştirme kapsamındaki rulman üreticisi Rulmanti Birlad adlı firmanın yüzde 64.34'ünü almış, 2001 yılında 8 milyon dolarlık yatırımla hissesini yüzde 84'e yükseltmiştir. Kombassan ayrıca Romanya'da PVC üretimi yapan Kompen mağazalarını açmıştır.

2000 yılında özelleştirme kapsamında yapılan bir diğer Türk yatırımı da DMS Dilmenler A.Ş. firması tarafından inşaat makinaları kiralama ve inşaat taahhütleri yapan ERCO SA şirketinin satın alınmasıyla gerçekleşmiştir.

Yaşar Holding bünyesinde faaliyet gösteren DY0 Boyaları, Romanya'da yerleşik IASMAN firmasının yüzde 53 hissesini alarak Şubat 2003'te faaliyete geçmiştir.

2004 yılı sonu itibariyle Romanya'da 26 Türk müteahhitlik firması toplam 500.4 milyon dolar tutarında 45 proje üstlenmiş bulunmaktadır. 2001 yılında Yüksel-Makimsan-Ener firmalarının oluşturduğu konsorsiyum, Romanya'da 58 milyon dolar tutarındaki otoyol projesini üstlenmiştir.

415 km uzunluğundaki Brasov-Cluj-Bors Otoyolu projesi ENKA-Bechtel ortaklığı tarafından üstlenilmiştir. Yeni kurulan hükümetin değerlendirmesi sonrasında projenin tamamlanması öngörülmektedir.

Özer İnşaat toplam 100 milyon dolar değerinde 4 projeyi tamamlamıştır.

Halen Romanya'da Finansbank, Libra Bank ve Garanti Bank International olmak üzere 3 faal Türk bankası bulunmaktadır. Finansbank Romania'nın 2005 yılında KOBİ ve Romen ihracat firmalarına 10-20 milyon euro değerinde krediler vermek üzere hazırlıklarını sürdürmektedir.

Escort Computer, 1995'den bu yana Romanya'da bir ofisle faaliyet göstermektedir. Romanya Tapu Kadastro Dairesi merkezi ve 72 şubesinin tüm teknik donanım ve altyapısının yenilenmesi için 2003'te açılan ihaleyi almıştır.

Arçelik tarafından özelleştirme sürecinde satın alınan Arctic adlı buzdolabı üreticisi firmanın yatırım ve modernizasyon sonrası üretimi ikiye katlanmıştır. Koç Holding tarafından önümüzdeki yıl üretim kapasitesinin artırılması öngörülen şirketin sağladığı ek istihdam ve başarı ile ülkede BTR sonrası Türk firmalarına karşı oluşan olumsuz imajı ortadan kaldırmak yönünde önemli bir gelişme olduğu görülmektedir.

2)Türkiye’de Romen Yatırımları:

Romen firmalarının Türkiye’deki yatırımları çok sınırlı kalmıştır. 9 Mart 2004 itibariyle Türkiye’de Romen sermayeli sadece 16 firma faaliyet göstermektedir. Bu firmalar 12’si hizmet ve 4’ü imalat sanayinde faaliyet göstermektedir.

Türkiye’de petrol arama faaliyetlerinde bulunan MOBİL’in hisselerini devralan Romen petrol şirketi PETROM’un ülkemizde aynı faaliyette bulunması konusunda gerekli Bakanlar Kurulu Kararı 25.7.1997 tarihinde alınmıştır.

Ayrıca, Şubat 1995 tarihinden itibaren ülkemizde TUMOSAN tarafından Romen Universal UTB - 530 tip traktörlerinin seri üretimine başlanmıştır. Bu alandaki işbirliğinin geliştirilerek sürdürülmesi ve söz konusu traktörlerin üçüncü ülkelere de pazarlanmasının işbirliğimize yeni bir boyut kazandıracığı düşünülmektedir.

Enerji sektöründe faaliyet gösteren Romen firmaları Afşin Elbistan C termik santrali projesi ile ilgilenmektedir. Öte yandan Orta Sakarya, Yenice, Dicle ve Çamgöze HES’lerinin elektromekanik teçhizatı Romenergo firması tarafından tesis ve monte edilmektedir.

E. İŞBİRLİĞİ İMKANLARI VE İKİLİ İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

1) Enerji:

Ekim 2001’de Türkiye-Romanya Karma Ekonomik Komisyonu çerçevesinde ilk kez yapılan Enerji Komisyonu’nun imzaladığı anlaşma iki ülke işadamları için yeni bir işbirliği imkanı oluşturmaktadır. Türkiye’nin Romanya ve Bulgaristan ile ortaklaşa gerçekleştirmek üzere girişimde bulunduğu Orta Asya’dan gelen doğal gaz boru hattının Avrupa’ya bağlanması projesi önerisini Romanya tarafı olumlu karşılamaktadır.

2) Turizm:

Yeni hükümette turizm sektöründeki özelleştirmenin doğrudan Turizm Bakanlığı’nın sorumluluğuna verilmesi önemli bir gelişmedir. Turizm Bakanlığının üzerinde çalıştığı Karadeniz kıyılarında tatil köyü turizmi ve Karpat dağlarında kış turizmine yönelik projeler Türk işadamları için yeni işbirliği imkanları sağlamaktadır. Ayrıca 25 Ocak 2002’de iki ülke turizm kuruluşlarının sektörde yatırım, personel eğitimi ve üçüncü ülkelerde işbirliği alanlarında vardıkları anlaşma 19 Şubat 2002’de iki ülke Turizm Bakanlıklarının söz konusu anlaşmayı onaylaması ile perçinlenmiştir.

3) NATO:

Romanya’nın 26 Mart 2003 itibariyle başlayan NATO üyeliği iki ülke savunma sanayilerinde know-how değişimi ve ortak yatırım konularında işbirliği imkanları yaratmaktadır.

4) Bilişim Sektörü:

Romanya'da devlet teşvikleri ile desteklenen bilişim sektöründe işbirliği imkanlarının araştırmaya açık olduğu iletilmektedir.

5) AB - Romanya – Türkiye:

Romanya'nın da yararlandığı PHARE programına benzer biçimde, Türkiye'ye yönelik mali yardımların tek bir çerçevede düzenlenmesi 17 Aralık 2001 tarihli Konsey Tüzüğü ile 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girecek şekilde kabul edilmiştir. Bu düzenleme, Türk ve Romen şirketlerine yeni imkanlar doğurmaktadır. Bundan böyle, Türk şirketlerinin, kamu kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin Romanya da dahil olmak üzere diğer aday ülkelere açık PHARE, ISPA ve SAPARD programları çerçevesinde açılacak ihalelere katılması mümkün olacaktır. Buna paralel olarak, AB programları çerçevesinde Türkiye'de gerçekleştirilecek ihalelere, AB ülkeleri, aday ülkeler, MEDA programından faydalanan Akdeniz ülkeleri ve CARDS programından faydalanan Balkan ülkelerindeki gerçek ve tüzel kişiler de katılabileceklerdir. Böylece, Türk ve Romen sanayilerini doğrudan ilgilendiren bir çok alanda projeleri finanse eden MEDA, PHARE, ISPA ve SAPARD programları kapsamında, ülkelerimiz şirketleri için önemli yeni ticari imkanlar ortaya çıkacaktır. İki ülke sanayicilerinin karşılıklı olarak fırsatları takip ederek, ihalelere katılmaları ve yatırım gerçekleştirmeleri ikili ilişkilerimize yeni bir boyut getirecektir.

F. GENEL SORUNLAR

Romanya'da yabancı yatırımları teşvik ve özelleştirme sürecinde yürürlüğe giren kanunların sürekli değişmesi yabancı yatırımcıları rahatsız eden bir gelişmedir. Türk firmaların özelleştirme sürecinde özellikle geçmişe dönük çevre kirliliği riskini almak konusunda temkinli davrandıkları ve mevzuatta bu konuya açıklık getirilmesinde fayda görüldüğü iletilmektedir.

Taşımacılıkta getirilen yük sınırlandırmaları, 1 günlük bekletme süresi ve yüksek cezalar sorun yaratmaktadır. Köstence Limanındaki navlun fiyatlarının yüksekliğinin, Köstence-Bükreş yolunun bozuk yapısının ve Köstence-Bükreş tren yollarının yüksek fiyatının ihracatı zorlaştırdığı ve taşıma masraflarına ekstra yük bindirdiği belirtilmektedir.

Romanya'da hukuk sisteminin yavaş işlemesinden dolayı **ticari ihtilafların çözümü** yönündeki girişimler zaman almakta ve çoğu zaman olumsuz sonuçlanmaktadır. Örneğin, ülke piyasasında mal satışlarının nakitten çok konsinye usulde yapılması, paranın tahsili aşamasında ihracatçı firmalarımızın sorunlar yaşamasına yol açabilmekte ve bu sorunların giderilmesi çok güç olabilmektedir. Dolayısıyla böyle bir durumu baştan engellemek için, Romen firmaları ile çalışacak firmalarımızın akreditifli ödemeleri tercih etmeleri tavsiye edilmektedir.

Romanya'daki Türk bankası BTR'nin 2000 yılı Kasım ayında girdiği likidite sıkıntısı sonucunda Romanya Merkez Bankası tarafından hesap hareketlerinin dondurulması Romen hükümetinin ve halkının Türk bankalarına yaklaşımını olumsuz etkilemiştir. Ayrıca Romanya'da faaliyet gösteren Demirbank ve Sümerbank'a Türkiye Merkez Bankası tarafından el konulması bu bankaların da Romen hükümeti ve halkı tarafından riskli bulunmasına sebep olmuştur. Türk bankalarının yaşadığı bu sorunlar ayrıca Türk firmalarının finansal işlemlerini yürütmesinde sıkıntılara yol açmıştır. Romanya ile ticaret yapan firmalarımızın finansman güçlüklerinin

hafifletilmesi için Eximbank kredilerine işlerlik kazandırılması yararlı olacaktır.

Romanya'nın 2004 yılı Nisan ayında uygulamaya koyduğu vize uygulamasının Türk işadamlarının faaliyetlerini olumsuz etkileyeceği endişesi yaşanmaktadır. Bu sebeple, Türk işadamlarına uzun süreli ve çok girişli vize almasını kolaylaştırıcı bir uygulamanın yanı sıra Schengen vizesi olan Türk işadamları için ayrıca vize talep edilmemesi iki ülke ilişkileri için önem taşımaktadır.

G. VİZE

1 Nisan 2004 tarihinden itibaren Türk ve Romen vatandaşları vizeye tabi olmaktadır. T.C.Dışişleri Bakanlığı tarafından iletildiği üzere vize için aşağıda belirtilen koşulların sağlanması gerekmektedir.

- 1) Resmi pasaport sahiplerine 90 güne kadar ikamet süreli seyahatlerinde vize muafiyeti tanınmıştır.
- 2) Schengen vizesi olan Türk vatandaşlarına ve gidecekleri ülkenin vizesine sahip Romen vatandaşlarına, transit geçişlerde, kalış süresi beş gün ile sınırlı olmak koşulu ile vize muafiyeti sağlanmıştır.
- 3) AB üyesi ülkeler ile İsviçre, Kanada, ABD veya Japonya'da oturma ve çalışma izni bulunan Türk ve Romen vatandaşlarına 30 güne kadar olan seyahatleri için vize muafiyeti tanınmıştır.
- 4) Kamyon ve otobüs şoförlerine, diplomatik yollardan temin edilecek taşıma şirketler ve şoför listeleri dikkate alınarak, bir yıl geçerli beş gün ikamet süreli giriş vizesi verilecektir.
- 5) İki ülke işadamları ilk girişten itibaren altı ay içinde en fazla doksan gün ikamet hakkı tanıyan bir yıl geçerli müteaddit giriş vizelerini, geçerli seyahat belgeleri sağlanmış olmak koşulu ile, anlaşmanın ekinde yer alan ticaret odaları veya diğer ekonomik kuruluşlardan alacakları referans mektupları ile alabilecektir.

Referans mektuplarının bir takım kriterleri içermesi gerekmektedir. Bu kriterler, başvuru sahibinin şirketteki pozisyonunu, şirketin hangi alanda ve ne kadar süreyle faaliyet gösterdiğine ilişkin profili, şirketin son bilançosu, şirketin söz konusu kuruma en az bir yıl üyeliğinin tespiti, diğer ülkeye seyahat sebebi ve varsa yerel ortakların isimleri olarak sıralanmaktadır. Bu koşullar sağlandığı takdirde bir gün içinde vize alınabilmektedir.

Ayrıca AB üyesi ülkeler, İsviçre, Kanada, ABD veya Japonya tarafından düzenlenmiş ikamet belgesine sahip vatandaşlar, 30 günü aşmayacak iş amaçlı ziyaretlerde, ikamet belgesi süresini aşmamak koşuluyla vizeden muaf tutulmaktadır.

TÜRK-ROMEN İŞ KONSEYİ FAALİYETLERİ

Şubat 1991'de DEİK bünyesinde kurulan Türk-Romen İş Konseyi'nin Türk Kanadı Başkanı Usto İnşaat Yönetim Danışmanı Ersin Altınordu'dur.

İş Konseyi'nin karşı kanadı 26 Mart 1996'da Romanya'da imzalanan anlaşma uyarınca Romanya Ticaret ve Sanayi Odasıdır. Odanın, örgütlenme konusunda yaptığı çalışmalar neticesinde 30'a yakın Romen firma ve kuruluşu karşı kanada üye olmuştur. İş Konseyi, başta Romen Cumhurbaşkanı İliescu ve Constantinescu olmak üzere çeşitli üst düzey Romen devlet ve hükümet yetkililerinin Türkiye'yi ziyaretleri sırasında İstanbul'da düzenlediği

toplantılarla İş Konseyi üyelerinin görüş ve önerilerini Romen yetkililere sunmalarına imkan tanımıştır.

Türk - Romen İş Konseyi'nin I. Ortak Toplantısı 10 - 13 Mart 1997 tarihlerinde Bükreş ve Köstence'de yapılmıştır. Bu toplantılarda üyelerimiz Romen muhataplarıyla görüşme imkanı elde etmiştir.

24 Kasım 1997 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Romanya'ya yaptığı çalışma ziyareti çerçevesinde Bükreş'te Parlamento Sarayı'nda iki Cumhurbaşkanı'nın katılımıyla bir toplantı yapılmıştır.

Türk - Romen İş Konseyi'nin II. Ortak Toplantısı 18-19 Mart 1998 tarihlerinde Samsun'da yapılmıştır. Romanya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı George Cojocaru'nun başkanlığında 16 kişilik Romen heyeti Samsun Ticaret ve Sanayi Odası'ndaki temaslarından sonra, 20 Mart tarihinde Trabzon, 21 Mart tarihinde de Rize Ticaret ve Sanayi Odaları'nda temaslarda bulunmuştur.

25 Mayıs 1998'de CERA, DEİK ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği İş Konseyi tarafından organize edilen Enerji Konferansına katılmak üzere İstanbul'a gelen Romanya Başbakanı Radu Vasile ve Başbakan Mesut Yılmaz ile İş Konseyi üyelerini buluşturan bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

Yemek sırasında Türk firmaları Romanya'daki faaliyetlerini ve beklentilerini dile getirmiş, Romanya Başbakanı da özelleştirme sürecinde önemli yapısal reformların yapılacağını açıklamıştır.

8-9 Haziran 1998'de İstanbul'da Güneydoğu Avrupa Dışişleri Bakanları Toplantısı'na paralel olarak yapılan Güneydoğu Avrupa İş Adamları Forumu'na Romanya adına Ticaret ve Sanayi Odası üst düzey yöneticileri katılmıştır.

22-25 Mart 1999 tarihlerinde İstanbul'da Invest Romania ve DEİK işbirliği ile Romanya'daki yatırım olanaklarının değerlendirildiği bir "Yatırım Forumu" gerçekleştirilmiştir.

6-7 Temmuz 1999 tarihlerinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in konuğu olarak ülkemizi ziyaret eden Romanya Cumhurbaşkanı Emil Constantinescu onuruna düzenlenen çalışma yemeğinde Türk ve Romen iş adamları bir araya gelmişlerdir.

DEİK ve Türkiye Müteahhitler Birliği işbirliği ile 5 Kasım 1999 tarihinde İstanbul'da Türk-Romen İnşaat Sektörü Toplantısı gerçekleştirilmiştir. İki ülke iş adamlarının Balkanlar, Kuzey Afrika ve Orta Asya'da işbirliği imkanları değerlendirilmiştir.

DEİK / Türk-Romen İş Konseyi 3-7 Mayıs 2000 tarihlerinde İstanbul TÜYAP'ta "İnşaat Malzemeleri Fuarı"na katılması öngörülen 40 civarındaki Romen firma ile Türk firmalarını bir araya getirecek bir toplantı düzenlenmiştir.

Türk-Romen İş Konseyi ve İstanbul Sanayi Odası işbirliği ile Romexpo heyeti ile 8 Haziran 2000 tarihinde bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı 14 Romen ve 45 Türk firmasının katılımıyla yapılmıştır.

Türk-Romen İş Konseyi tarafından 18 Temmuz 2000 tarihinde T.C.Bükreş Büyükelçiliğine atanan Ömer Zeytinoğlu ile Romanya'da faaliyet gösteren firmaları bir araya getirmek amacıyla düzenlenen toplantıya 16 firma katılmış, Romanya'daki tecrübelerini ve yaşadıkları sıkıntıları dile getirmişlerdir.

Türk-Romen İş Konseyi ve İstanbul Sanayi Odası işbirliği ile Romanya Dışişleri Bakanlığı Dış Ticaretten Sorumlu Bakan Yardımcısı Christian Coltenau ve heyetinin Ekim 2000 seçimleri sonrasında yeni Romen hükümetinin ekonomi politikalarını tanıtmalarını sağlamak amacıyla 22 Mayıs 2001 tarihinde İstanbul'da bir toplantı düzenlenmiştir.

13 Haziran 2001 tarihinde Romanya Turizm Bakanı Matei Agathon-Dan'ın Türkiye'yi ziyareti çerçevesinde Türk-Romen İş Konseyi ve T.C. Turizm Bakanlığının ortaklaşa organize ettiği toplantıya Turizm Yatırımcıları Derneği, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği ve Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği yönetim kurulu üyeleri ve temsilcileri katılmıştır. Toplantıda Romanya Turizm Bakanı 2001 yılı için öngörülen turizm projelerini tanıtmış ve bu çalışmalarda Türk turizm sektörünün tecrübesiyle katkılarına beklediklerini ifade etmiştir.

Türk-Romen İş Konseyi III. Ortak Toplantısı Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in Romanya ziyaretine paralel olarak 21-22 Haziran 2001 tarihlerinde Bükreş'te yapılmıştır. Toplantı 35 Türk ve 33 Romen firmasının katılımıyla gerçekleşmiştir. Cumhurbaşkanı Sezer iki ülke arasında ekonomik ve ticari işbirliğini yeni boyutlara taşımanın amaçlandığını, Türkiye'deki köklü ekonomik reformların ve Romanya'da serbest pazar ekonomisine geçişin tamamlanması ile ortaya çıkacak yeni imkanların değerlendirilmesinin öngörüldüğünü belirtmiştir. 22 Haziran 2001 günü Romanya Turizm Bakanı Dan Matei Agathon'un katılımıyla Türk iş adamlarına turizm sektöründeki son gelişmeler ve projelerin tanıtımı yapılmıştır. Aynı gün Kamu İşleri ve İnşaat Bakanı Miron Mitrea'nın katılımıyla Türk iş adamlarına mevcut projeler ve yakın tarihte yürürlüğe giren ihale mevzuatı tanıtılmıştır.

Türk-Romen İş Konseyi ve İstanbul Sanayi Odası'nın ortaklaşa organize ettiği Romanya - Türkiye Parlamentolararası Dostluk Grubu ile toplantı 17 Ekim 2001 tarihinde İstanbul'da 50 firmanın katılımıyla yapılmıştır.

19-20 Eylül 2002 tarihlerinde Organize Sanayi Bölgelerinde Romanya – Türkiye işbirliği imkanlarını araştırmak üzere Romanya Ticaret ve Sanayi Odası başkanlığında bir heyet İstanbul'u ziyaret etmiştir. Söz konusu ziyaret sırasında konu ile ilgili bir toplantı ve uygulamaları değerlendirmek amacıyla Gebze Organize Sanayi Bölgesi, TAYSAD Organize Sanayi Bölgesi, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi, İkitelli Organize Sanayi Bölgeleri ziyareti gerçekleştirilmiştir.

7 Mayıs 2003'te Romanya Başbakanı Nastase ve beraberinde Romanya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı / Romen-Türk İş Konseyi Başkanı Cojocaru başkanlığında 25 Romen firması ile Ankara'da TOBB ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya iştirak etmiştir.

27 Haziran 2003'te düzenlenen Türk-Romen İş Konseyi Ortak Yürütme Kurulu toplantısında iki ülke işadamlarının sektörel ve bölgesel toplantılara ağırlık vermelerinde yarar görüldüğü ve ortak internet sitesinin güncellenmesinin gerekliliği hususunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

16 Eylül 2003 tarihinde Romanya Senato Başkanı Vacariou ile düzenlenen çalışma yemeğine İş Konseyi Başkanı ve firmalar katılmış, Karadeniz bölgesinde iki stratejik partnerin işbirliği imkanları görüşülmüştür.

4 Mart 2004 tarihinde 2004 yılında göreve atanan Romanya Büyükelçisi Constantin Gregorie ile bir araya gelen İş Konseyi Başkanı ve Yürütme Kurulu üyeleri işbirliği içinde yapılabilecek projeleri ele almıştır.

29 Mart 2004 tarihinde Braşov işadamları heyeti ile bir toplantı düzenlenmiş ve bu ziyaret vesilesi ile Kocaeli Sanayi Odası ile ortaklaşa düzenlenen bir diğer toplantı ile bölgesel işbirliği imkanları değerlendirilmiştir.

19 – 21 Nisan 2004 tarihinde iki ülke arasında düzenlenen Karma Ekonomik Komisyon Toplantısında iş dünyasının görüş ve önerileri sunulmuştur.

20-21 Mayıs 2004 tarihlerinde Başbakan Erdoğan'ın Romanya ziyareti vesilesiyle Bükreş'te Türk-Romen İş Konseyi Toplantısı yapılmıştır.

Türk-Romen İş Konseyi tarafından 23 Eylül 2005 tarihinde T.C.Bükreş Büyükelçiliğine atanan Ahmet Rıfat Ökçün ile Romanya'da faaliyet gösteren firmaları bir araya getirmek amacıyla düzenlenen toplantıya 15 firma katılmış, Romanya'daki tecrübelerini ve yaşadıkları sıkıntıları dile getirmişlerdir.

26 Ekim 2005 tarihinde Türk-Romen İş Konseyi Ortak Yürütme Kurulu Toplantısı Romanya Büyükelçisi Grigorie, Romanya Başkonsolosu Safta ve İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (İMSAD), Türkiye Bilişim Vakfı, Taşıt Araçları Yan Sanayicileri Derneği (TAYSAD) temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşmiştir.

24-25 Mayıs 2005 tarihlerinde Bükreş'te Türk-Romen İş Konseyi Ortak Toplantısı'nda sektörel sunumlar ile bilişim, otomotiv yan sanayi ve inşaat malzemeleri alanlarında işbirliği imkanlarının ele alınması planlanmaktadır.

 DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD	TOBB Plaza Talatpaşa cad. No:3 Kat:5 34394 Gültepe Levent İstanbul Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx) Faks: 0 212 270 30 92 0 212 270 41 90 (pbx) E-mail: info@deik.org.tr Web: www.deik.org.tr
--	---